

Vijesti Komentari Sport Scena Kultura Život i stil Znanost i tech Multimedija Info-Fun Magazin
Kazalište Književnost Izložbe Ostalo

"DOBA MJEDI"

Novi roman Slobodana Šnajdera: Krug koji se (ne) zatvara

[Pogledaj sve iz: Književnost](#)[Pogledaj sve vijesti](#)

Autor: Jaroslav Pecnik

Objavljeno: 29. svibanj 2016. u 13:17

Hermann Hesse svojedobno je napisao: »Ljudski život postaje pravi pakao i istinska patnja tek onda kada dvije epohe, kulture i religije, presijecaju jedna drugu«. A, upravo o tom »presijecanju epoha«, ratu ideologija, kataklizmičkom sukobu svjetonazora, zaludnoj težnji da se izbjegne neminovnost povijesnog (dis)kontinuiteta, borbi sa zaboravom i protiv zaborava, dijalogu sa suvremenošću, o ljudima i njihovim uvijek ranjivim usudima maestralno je u romanu »Doba mjedi« pisao Slobodan Šnajder; danas bez ikakve sumnje jedno od vodećih književnih imena ne samo naše, hrvatske, već i šire (srednjo)europske literature.

Pokrenuvši svojim pismom na sebi svojstven način stara pitanja, u namjeri da na nov način istraži neiscrpno bogatu riznicu srednjoeuropskog duhovnog nasljeđa, ali i svekoliki njegov imaginarij zla sa svim krvavim reliktima prošlosti i proturječnostima (u kojima su nacifašizam i staljinizam i sve ostale naci(o)-ideologije, premrežene mesijanizmom, ksenofobijom i masovnim, brutalnim nasiljem samo vršak sante leda duboko uronjene u nepregledno more zločina i monstroznih obračuna).

Dijalektika zla

Šnajder je zavidnom literarnom vještinom, raskošnim (sa)znanjem, snažnom ekspresijom, otmjenom produhovljenošću i sebi svojstvenim stilom, sa mjerom (po)svjedočio o stoljeću ekstrema. Dakle, dvadesetom stoljeću, još uvijek izrazito dinamičnom i živom u svima nama, dobu sukoba na smrt suprotstavljenih ideologija, za koje smo mislili da ih dobro (po)znamo i razumijemo, a onda smo zahvaljujući Šnajderovom duboko proživljenom (obiteljsko iskustvo i nasljeđe) i specifičnom literarnom iskustvu i umijeću počeli kontekstualizirati ožiljke i na vlastitim identitetima, shvaćajući da se na ovim našim nesretnim prostorima uvijek sve vraća, ponavlja i uvijek sve počinje ispočetka, a da nikada stvarno ova spirala zla ne završi.

Dijalektika zla je dinamičan zakon povijesti kroz koji se u krvi, boli, suzama i patnji (na)silne smrti kristalizira suština kojoj se bojimo pogledati u oči, jer sve nas zajedno razotkriva i kao krvnike i kao žrtve. I stoga tražiti pravdu, skriti se u samo jednom identitetu (najčešće nacionalnom, religijskom ili klasnom), držati se samo jedne povijesne memorije, propagirati samo jednu istinu, siguran je put u pakao, u bezdan zla. A upravo o toj spirali zla kroz koju prolazi pojedinac u vječitoj žudnji ostvarenja svojih snova i iluzija o slobodi, pravu na posebnost i individualnost, impresivno je progovorio Šnajder. Utoliko »Doba mjedi« treba shvatiti ne samo kao obiteljsku sagu i (li) povijesni roman o kolonizaciji

Novi roman Slobodana Šnajdera: Krug koji se (ne) zatvara

Tweetaj

43

Svidi mi se

Podijeli

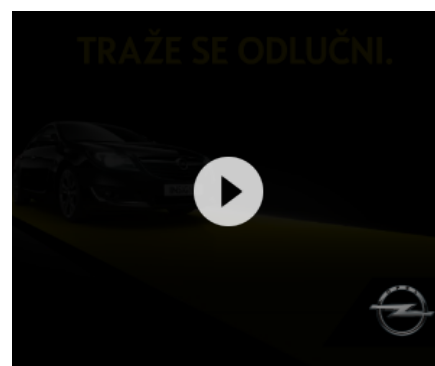
VEZANO

ČLANCI

Oda slobodi pojedinca: U Rijeci predstavljena nova knjiga Slobodana Šnajdera

INTERVJU Šnajder: Antifašist se na engleskom kaže - antifascist. Mislim da je naš premijer mogao raspoznati tu riječ

Slobodan Šnajder zabranio korištenje naziva Hrvatski Faust

ČITATE

KOMENTIRATE

SVIDA VAM SE

24 sata

7 dana

Dan mladosti u Kumrovcu proslavilo 10 tisuća ljudi: O Titu se ne govori na temelju istinitih povijesnih činjenica

Plenković: HDZ ne može biti talac političke sudbine bilo kojeg člana, Bilaver: Učinilo mi se da govori Petrov

Izborni sabor HDZ-a: Milijan Brkić dobio 1601 glas, Karamarko poručio da "stranka ide dalje"

Na sunce petokrake, srpove, čekiće

Strava kod Kutine: Vožnjom u suprotnom

Volksdeutschera, tj. podunavskih Švaba u naše, panonske krajeve (od 1770. pa do njihova kolektivna progona i pogroma svršetkom Drugog svjetskog rata), već i kao obračun s društvom i vremenom u kojem su živjeli njegovi pretci, roditelji, ali i sa vremenom u kojem autor živi danas, oslonjen na istodobno i nježnu i snažnu tegobu i rugobu svojih prethodnika.

To je roman koji je nakon svega o čemu je pisao i što je pisao, Šnajder naprosto morao napisati; to je svojevrsno ispunjenje samo njemu znanog porodičnog duga i zavjeta vlastitoj obitelji i njihovoj generaciji, ali na koncu obračun sa samim sobom kako bi literarno mogao plodno i stvaralački i dalje egzistirati i djelovati.

Napisavši sjajan roman, izvjesno jedan od najboljih u novijoj povijesti hrvatske književnosti, pokušao se riješiti naslaga teškog i opterećujućeg nasljeđa, ali je tim iskustvom ujedno i nas obogatio novim spoznajama koje nisu ugodne. Međutim, one nas u svakom slučaju, ako si damo truda i pročitatmo ga, mogu (možda) učiniti boljim ljudima.

Tragedija osobnog usuda

Šnajderov snažan rukopis i polifona kompozicija prije i iznad svega izazivaju simpatije ili barem duboko suosjećanje s njegovim junacima (Georg Kempf kao središnji lik i anti-heroj ovog djela, te Vera, njegova supruga), ali i sa svim ostalim tzv. običnim ljudima koji se ničim posebnim nisu isticali izuzev što su u vrijeme sveopće ratne Apokalipse i užasa masovnih zločina i smrti pokušavali izvući živu glavu, uhvatiti trenutak sreće, sigurnosti, ljubavi, (ne)svjesni neostvarivosti te očajničke, a tako ljudske, naizgled jednostavne želje. Stoga, ne čudi da je Šnajderov rukopis duboko melankoličan, jer živjeti u neprestanom strahu što donosi sutra, permanentnoj egzistencijalnoj neizvjesnosti, gdje malo što ili gotovo ništa ne ovisi o nama samima, upućuje da se čovjek neminovno mora upitati o smislu života, mora se suočiti sa ključnim moralnim i et(n)ičkim pitanjima gdje nikada nema, niti će biti konsenzusa.

Progonitelji i progonjeni (uloge se često miješaju) nikada nemaju, niti mogu imati jednaku logiku razmišljanja i zato nas svaka rasprava o dobru i zlu na koncu vodi u nove nesporazume, međusobne sukobe koji u pravilu završavaju tragičnim konfliktima užasnih posljedica. Povijest podunavskih Švaba, obiteljski životopis Kempfovih (Šnajderovih) to nam zorno i više nego instruktivno potvrđuje.

Kada kažem kako je melankolija leitmotiv Šnajderova romana, onda mislim na činjenicu da ju je, iščitavajući roman, moguće gotovo rukom dotaknuti; emanira iz svakog toponima, same dramaturgije njegova djela, a osjeća se gotovo fizički u svim nijansama (ne)jasnih boja, zvukova i mirisa koje prate Kempfovu kalvariju. Zajedno tvore nevidljivim nitima (po)vezanu molitvu, kadiš za sve umrle i za sve (ne)rođene.

U tom pogledu i Georgova ljubavna avantura s poljskom bolničarkom Aniom Sadowskom (ujedno i aktivisticom poljskog antinacističkog i antikomunističkog pokreta otpora) u njemačkom lazaretu u kojem se Kempf liječio, možda su najsnažnije po-etičke stranice ovoga romana, jer nam sa puno nostalgije i sentimentata, ali i sa puno znanja i akribije, ocrtavaju tragediju osobnog usuda, svekoliki labirint tragične poljske sudbine stoljećima raspete njemačkim i ruskim osvajačkim pohodima, opterećene gotovo suicidalnim katoličkim mesijanizmom gdje se potom gubi svaka razlika između nacističkog i poljskog antisemitizma. Nestaje u sivilu logora smrti, ratnih stradanja i borbi i ništavilu holokausta, gubi se u tom srednjoeuropskom Babilonu, gdje nitko nikoga ne razumije; stoga je ljubavna strast između Kempfa i Sadowske unaprijed osuđena na propast (i oni to dobro znaju), ali je time snažnija i jača, jer je za trenutak, za jednu vječnost zaustavila rat, zaboravila na patnje i prepustila se užitku, više i intenzivnije nego u neka mirna i sretnija vremena.

Ali, sreći u vremenu smrti nema mjesta; sve je ukomponirano u više i nemjerljive sile zla i tame (jer radi se o »svetoj dužnosti« obrane domovine, ma što to značilo), a pojedinac je tek i samo nevažna fusnota, kolateralna žrtva »velike« povijesti.

Zlu se ne može doskočiti

Šnajder u prepoznatljivo ironičnom duhu gorko konstatira kako nam svako vrijeme nameće neartikulirane idole koji se pretvaraju u simbole nacionalnog, vjerskog i ideološki nezaobilaznog identiteta; koji spašavajući domovinu rastaču i uništavaju zajednicu. Do očaja i neprepoznatljivosti odbacuje ljude koji vide više i dalje od ostalih, poput Georga Kempfa, studenta medicine »vođenog nejasnim poetskim osjećanjem života« koje ga čini drukčijim, ali zato i tragičnijim anti-junakom netom minule epohe. Auschwitz je definitivna rezultanta, Endlösung (be)smisla našega svijeta, posebice kada se sagleda u svjetlu sjajne rečenice velikog rumunjskog pisca Mihaila Sebastiana: »Kada između tisuća bezimernih mrtvacu dođete do lica koje poznajete, osmijeha koji ste ranije viđali, smrt postaje strahovito realna«. A, Šnajderova literatura upravo anatomske secira ovo, tragično osjećanje života.

smjeru autoceste prouzročio smrt tri osobe

Desničarski marš na 21. stoljeće: Niste valjda mislili da Željka Markić neće zakucati i na vaša vrata?

Nesreća na renoviranju zgrade na Preluku: Komad zida pao na radnika i pritisnuo mu prsni koš

[Pretraži članke](#)

Informator

[Pokaži sve](#)

30 PON	31 UTO	01 SRI	02 ČET	03 PET	04 SUB	05 NEĐ
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

KINO Izdajnik po našem ukusu

KINO Angry Birds

KINO Čovjek koji je spoznao beskonačnost

KINO X-Men: Apocalypse

KINO Warcraft: Početak

KINO Bog ipak postoji

KINO Alisa iza ogledala

OSTALO Lego festival

KINO Ostavljeni

OSTALO Prijave za izbor najljepše okućnice Kostrene

Sva događanja u ponedjeljak

Što? Gdje?

Svjestan je kako se zlu ne može doskočiti (ono se fantastičnom snagom i brzinom preobražava i mijenja), ali umišlja si, želi u to vjerovati kako se pisanjem barem može upozoriti, uprijeti prstom u njega i tako ga prokazati i obilježiti. Ponovimo, »Doba mjedi« govori o vremenu ideologija koje uvijek pate od ljubomore, straha i nevjere i stoga ne čudi što se Šnajder poslužio biblijskom prispodobom (Božja zapovijed Mojsiju da od mjedi i vatre sačini zmiju kako bi u nevjernika otjerao sumnju) kojom je želio potvrditi neprolaznost i nepromjenjivost svijeta i svih naših zabluda i predrasuda u kojima i s kojima živimo.

Između ostalog Šnajder je zapisao: »U ideju vjerovati moraš. Napose kada ona dobije tijelo... U ime ideje u Dobu mjedi počinjaju se nepojmljivi užasi. Još su gori oni užasi koje su prisiljeni činiti same žrtve. A najgori oni koje žrtve čine po svom izboru i volji«.

Spomenuti citat »izvađen« je iz, nazovimo ih, prelomljenih pasusa (u romanu zasebno uokvireni), u kojima Šnajder »sub specie aeternitatis« intervenira u sadržaj romana, skrivajući se u biće nerođenog djeteta koje, procjenjujući vanjske okolnosti, pokušava saznati hoće li se njegovi budući roditelji sresti i hoće li ga začeti), a koji, po mom skromnom sudu, predstavljaju nosivi dio romana jer sažimaju i upućuju na bit(ak) autorova stvaralaštva.

Suvišan čovjek

Na formalnoj razini »Doba mjedi« je priča o životu Đure Šnajdera (alias Georg Kempf), stvarnog piščevog oca (i pjesnika koji je za sobom, uz nekoliko antologijskih pjesama, ostavio skroman poetski opus) i piščeve majke Vere koji se upoznaju svršetkom rata, a da su se prije toga, tijekom rata, borili na suprotnim stranama. Kempf kao pripadnik (nevoljko mobiliziran) SS-Waffen postrojbi s kojima je ratovao u Poljskoj, da bi potom (zahvaljujući pomoći Anie Sadowske) dezertirao i priključio se »dobro naoružanoj skupini« koju su vodili crvenoarmejci posebno obučeni za diverzantske akcije i tako dočekao kraj rata shvativši da Poljskoj nakon nacističke, slijedi nova staljinska, sovjetska okupacija.

Svjedočio je bezobzirnom obračunu sukobljenih (domovinskih i komunističkih) antifašističkih snaga poljskog pokreta otpora u kojima su se prosovjetske snage krvavo obračunavale s pripadnicima građanske Armije Krajowe kojima je pripadala i Sadowska, i koja je kao »buržujka« svoju borbu (kao i tisuće drugih njoj sličnih) protiv nacizma platila deportacijom u gulage Zapadnog Sibira.

Ne snalazeći se u toj tami i gorčini povijesne raspolućenosti, Kempf se očajnički želio vratiti kući i u tome mu je pomogla »bumaška« (sovjetska isprava) kojom je svjedočio svoju antifašističku borbu u Poljskoj, i s kojom je po povratku u domovinu kod novih partizanskih vlasti »otkupio grijeh« pripadnosti pogrešnoj strani i pogrešnom narodu. Ali, vrativši se u domovinu, to više nije bio isti dom – dočekali su ga svugdje i sumnja i nepovjerenje i mržnja, a Kempf je izlaz sve više tražio u alkoholu.

Shvaćajući da je suvišan čovjek, da je stranac, sve više se povlačio u sebe, ali kada je u Vinkovcima na korzu upoznao Veru, mladu partizanku (jedno vrijeme bila je zatočena u zloglasnom ustaškom logoru Stara Gradiška), počela je njihova romansa, da bi se nastavila u Zagrebu gdje se i rodio autor ovoga romana.

Raskopavajući pepeo života svojih roditelja, istražujući Scile i Haribde koje su ih doticale i (de)formirale, Šnajder je ispisao roman koji nikoga neće učiniti sretnim, ali će i najlakomisljenijeg od nas natjerati da se priupita kako smo dospjeli do toga da nam se život rasipa, da postanemo ono što nismo željeli. Gdje je ta točka kada se stvari počinju mijenjati, kada je sve neprimjetno krenulo na loše, a da smo mi pri tomu (u)mislili, bili uvjereni, kako tek trebamo i možemo ostvariti sreću. Kako je cijeli život pred nama, a mi smo ga zapravo već proigrali.

Očevi i djeca

Mala ljudska priča smještena u prostor rata, stradanja i patnji postaje velika priča o izgubljenim nadama i iluzijama koje nas prate i nikada nam ne daju mira, obesmišljavajući traženje smisla. Otkrivši (ne)herojsku stranu života svojih bližnjih, Šnajderov je roman svojevrsni »syllabus errorum«, spisak grešaka i zabluda naše epohe koje se ničim više ne daju ispraviti, ali ih treba opisati da bi shvatili što nam to stvarno govori »naše« vrijeme, doba (mjedi) koje upravo živimo.

Georg Kempf, zaključuje Šnajder, u svemu je podbacio. »Po mišljenju lokalnih Švaba bio je loš Nijemac; po mišljenju frankovačkih opredijeljenih Hrvata bio je loš Hrvat. Po mišljenju komunista, bio je ništa. Mačekovci su mislili da bi taj momak nekako spadao k njima, ali on je bojkotirao i njihova namigivanja. Od svega toga Kempfa je mnogo više zanimalo što će o njemu misliti djevojke s kojima je... na salašima oko Nuštra skupljao prva iskustva, jedina uistinu važna iskustva u životu uopće. A onda mu je na vrata pokucao Waffen-SS koji je otkrio da taj momak spada upravo k njima. No on je htio ostati ničije spadalno«.

Novi list
Stranica novosti ili medija · Rijeka
58.605 sviđa mi se

Sviđa mi se stranica

Podijeli

Novi list dijeli poveznicu.
4 mins

Pijanog vozača u Omišlju ...
Novilist.hr - najbolji politički dnevnik on...
NOVILIST.HR | AUTOR NEOMEDIA K...

Sviđa mi se

Komentiraj

Podijeli

*Nazovi...
i objavi oglas
u najvećem oglasniku
Kvarnera i Istre*

TV program					
HTV1	HTV2	RTL	NOVA	Kanal-Ri	RITV
10:22	Plodovi zemlje				
11:13	Treća dob				
11:45	TV kalendar				
12:00	Dnevnik 1				
12:15	Sport				
12:19	Vrijeme				
12:28	Talijanska mlada				
13:14	Dr. Oz, talk show				
14:00	Društvena mreža - medicina				
15:10	Jezik za svakoga				

(c) tvprofil.net

A, djeca čini se, nastavljaju živjeti izdajući nasljeđe svojih očeva (i majki), samo, naravno, uvijek je veliko pitanje kamo smjera »izdaja«. Dobru ili zlu? Za pisca Šnajderovskog, dakle europskog formata nema sumnje; baveći se bolnim temama velike društvene i male obiteljske povijesti, autor s malo gorčine i puno melankolije upućuje svoje djelo i svoje riječi dobru, ali ujedno je svjestan da je to uvijek priča o Janusu, o naličju dobra u kojem se krije zlo i samo je pitanje kada će i kako isplivati na površinu i zapljusnuti nas snagom ništavila. Slično Andre Gideu, Slobodan Šnajder je »Doba mjedi« ispisao rečenicama koje ne zaodijevaju toliko našu misao, koliko se obavijaju oko nas. A, magična je snaga takvog rukopisa u tomu što uvijek s neke strane naše »Ja« ostaje razodjeveno, otvoreno Drugome i Drukčijem.

U tomu je i veličina, ali i tragedija Šnajderovog intelektualnog poštenja i literarnog umijeća, jer u narodu u kojem je skrivanje istine i forsiranje laži nacionalni sport, razodjevenost i golotinja uvijek izazivaju nemir i osudu. Blud istine je neoprostiva. Kao istinski, veliki pisac, Šnajder je na sebe preuzeo taj teret razgoličavanja i na tomu hrvatska mu literatura mora biti zahvalna. Ali, veliko je pitanje hoće li to Šnajder dočekati za života.

2 komentara

Sortiranje po: **Najnovije**

Komentiraj

Micika Bičaš

Hajde-de, lijepo je što je Šnajder doživio bar jednu recenziju u novinama za koje je pisao gotovo dvadeset godina. U pristojnim zemljama takvome bi piscu za života podigli spomenik i molili ga da pristane ući u akademiju.

Sviđa mi se · Odgovor · 1 · 11 sati

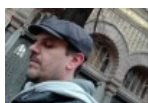
Vesna Ižerman-Moravčić

Divna i hrabra knjige. Znam Djuru Snijdera iz male vinkovacke zbirke Bune i bujice. Sin je razumio oca. Hrabro i iskreno napisano. Veliki sin . I jako dobro napisana recenzija. Pravo osvježenje . Samo tako dalje . Jedna Vinkovcanka u svijetu koju knjige tjese

Sviđa mi se · Odgovor · 1 · 14 sati

Facebook Comments Plugin

Iz kategorije: Književnost

[Pogledaj sve](#)**BEOGRADSKI KNJIŽEVNIK**

Saša Ilić: 'Bez književne internacionale nema otpora nacionalistima i

neofašistima u regiji'

O GRANICAMA I LJUDIMA

Tridesetak istaknutih kratkopričaša: Sutra počinje 15. Festival europske kratke priče

LITERARNA BESKOMPROMISNOST

Hrvatskoj književnici Dubravki Ugrešić slovenska književna nagrada Vilenica

MARGINALIJE

Krležina zanovijetanja: Impresije o gradovima i ljudima opstale kao eseji

UMAŠKI KNJIŽEVNIK U LONDONU

Ušumović: Važna je kulturna, a ne tržišna vrijednost prijevoda malih književnosti

IRSKI PISAC ZA DJECU

Zagreb Book Festival: Gostovao Eoin Colfer, autor serijala o Artemisu Fowlu

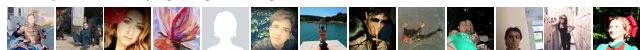

Novi list

Sviđa mi se stranica

58 tisuća sviđa mi se · Stranica novosti ili m

Budi prvi među prijateljima kojima se ovo sviđa

[POVRATAK NA VRH](#)[mapa weba](#)[impressum](#) [uvjeti korištenja](#) [pretplata](#) [oglašavanje](#)[Newsletter](#)[Kontakti](#)[Današnje izdanje](#)

Prijavite se na naš dnevni besplatni newsletter!

Upiši svoju e-mail adresu

PRIJAVI

novilist.hr @SOCIAL

Face RSS Twitter You
book TubeREDAKCIJA
e-mail: redakcija@novilist.hr
telefon: +385 51 650 011PORTAL
e-mail: portal@novilist.hr
telefon: +385 51 444 334MARKETING
e-mail: oglasi@novilist.hr
telefon: +385 51 650 088
web: marketing.novilist.hrTISKARA
web: tiskara.novilist.hr
e-mail: tiskara@novilist.hr
telefon: +385 51 650 048

pročitajte e-novine

pretplatite se

marketing

[Vijesti](#)
[Komentari](#)
[Sport](#)
[Scena](#)
[Kultura](#)
[Žitvot i stil](#)
[Znanost i tehnologija](#)
[Multimedija](#)
[Info-Fun](#)

Naši brandovi

adamić

FENIKS

SKANDI

BUTIGA

Copyright © 2016. Novi list d.d. Web: NEOMEDIA komunikacije